

**Корекційно-розвивальна програма
для учнів підготовчого, 1-4 класів з порушеннями розумового розвитку**

Барабанотерапія

Програму розробили:

Василевська Л.Є.,
тренер з барабанотерапії для дітей
з особливими потребами,
Гладченко І.В.,
ст. наук. співробітник лабораторії
олігофренопедагогіки ІСП НАПН України;

Укладач:

Гладченко І.В.,
ст. наук. співробітник лабораторії
олігофренопедагогіки ІСП НАПН України

Пояснювальна записка

Пошуки шляхів більш природного та інтенсивного музично-ритмічного впливу на дітей привели нас до переконання у необхідності створення спеціальної програми з ритміки «Барабанотерапія».

Барабанотерапія безпосередньо пов'язана з музичним ритмом, який є універсальним засобом виразності і глибоко пов'язаний з фізіологічними, руховими, емоційними, психологічними основами людини, тому набуває здатності терапевтично позитивно впливати на людину, зокрема, на її психоемоційний та психофізичний стани.

Використання барабану в якості наочного та практичного матеріалу зацікавлює учнів, активізує їх та викликає бажання приймати участь в різних видах ритмодіяльності. І як результат цього - емоційна чуйність дітей, прекрасний настрій, більш ефективно засвоєння музично-ритмічного матеріалу, а також висока активність.

Позитивний вплив барабанотерапії здійснюється у декількох напрямках водночас, а саме: може зарядити енергією або розслабити, створити бадьорий, навіть грайливий настрій або дати вихід гніву. Вона може допомогти покінчити з соціальною ізоляцією, створити позитивні стосунки. Також гра на ударних інструментах зміцнює імунітет, знімає стрес і знижує кров'яний тиск. Активізує компенсаторні механізми організму завдяки нормалізації кровообігу і взаємодії правої та лівої півкуль головного мозку, сприяє формуванню моторики та розвитку координації рухів тощо.

Барабанотерапія надає можливість учню (учениці) почувати себе рівним серед однолітків і в той же час дозволяє отримати ритмічний розвиток, розумову активність і власне особистісне зростання.

Мета барабанотерапії - забезпечення в процесі ритмодинамічної взаємодії всебічного розвитку (психо-фізичного, розумового, психологічного, соціального) і максимальної корекції порушень у дитини.

Завдяки чому відбувається формування навички володіти своїми емоціями (спрямовувати емоції в творче русло), долати і попереджати негативні прояви в процесі комунікативної взаємодії. Посилюється активність та ініціативність, формується позитивна комунікативна співпраця між однолітками та педагогом. Вирішуються завдання корекційного

спрямування, а саме:

- розвиток пізнавальних навичок;
- розвиток і корекція мовлення дитини, формування комунікативних навичок взаємодії;
- розвиток і корекція пізнавальної сфери дитини;
- розвиток, корекція психомоторної сфери дитини, реабілітація;
- формування навичок соціалізації.

Барабанотерапія побудована на принципах інтеграції та диференціації, спілкування і партнерської співпраці. Досягнення цілей барабанної терапії здійснюється при мінімальних на це витратах і ґрунтоване на новій і прогресивній концепції: кожна вправа усебічно розвиває при мінімальних зусиллях того, хто навчається. При цьому інтенсивно відбувається розвиток особистості і творчих здібностей. Реалізація програми створює підґрунття для більш ефективної соціальної адаптації.

Музичний ритм доступний в розумінні кожному і активно допомагає в засвоєнні різномірних і різнохарактерних завдань, що забезпечують інтенсивний розвиток мотиваційно-емоційної сфери, інтелекту та творчої діяльності.

Барабанотерапія сприяє ефективному використанню отриманих знань, розкриваючи вміння бачити, формулювати, висувати гіпотези і вирішувати комплексні проблеми, реалізовувати власні можливості.

Уроки ритміки з використанням барабанотерапії активізують пізнавальну діяльність, ініціюють активність під час контактування дитини з довкіллям (знімається напруга та тривожність, підвищується самооцінка, упевненість в собі, відчуття єдності колективу, заохочується і вмотивовується подальше навчання нових дій - вправ, навичок). Учні отримують відчуття емоційного комфорту та безпеки, що, у свою чергу, сприяє корекції їхньої поведінки.

На основі змістового та цільового компонентів програми нами визначено складові корекційно-розвиткового навчання ритміки з використанням барабанотерапії:

I. Ритмо-соціальна складова (з елементами соціально-побутового орієнтування).

II. Ритмо-здоров'язбережувальна (з елементами лікувальної фізкультури).

III. Ритмо-діяльнісна складова.

IV. Ритмо-мовленнєва складова.

Програма з барабанотерапії вводиться в початкових класах та містить наступні розділи:

1. *Вступна частина.*

Ритуал-традиція привітання. Встановлення контакту з учнями.

Оточуючі нас звуки. Знайомство з ритмом. Ритм в повсякденному житті

Звуки, які можеш створювати ти.

Знайомство з інструментом - барабаном. Правила порядку – способи використання та догляд за барабаном. Знайди, відчуй свій інструмент. Історія джембе.

Незвичайні звуки барабана. Озвуч своє ім'я, свій настрій - соціально-побутовий напрям.

2. *Основна частина.*

Правильне положення тіла, правильна постанова рук. Дихальні вправи (вправи лелека, подих весни, осені тощо).

Природні звуки. Елементи, вправи на відтворення природних звуків.

Нетехнічна гра на барабані — як самовираження себе, свого настрою, емоцій страху, радості тощо.

Вправи для долоньок та пальчиків. Вправи з прихлопами, притопами, обертами, елементи лікувальної фізкультури.

Знайомство з перкусією. Вправи з перкусією. Хенд- мейд- перкусія.

Ритмо-мовленнєві ігри. Вправи з промовлянням ритмів голосом. Вправи з речитативом. Відтворення ритму за зразком. Вправи на складо-читання ритмічних малюнків. Читання ритмічних таблиць (дроби Нікітіна, посібники по ритму).

Розвиток сенсорно-ритмічної координації та поліритмія. Вправи на переключення (Граємо – не граємо - стоп. Голосніше - тихіше. Вправи на відчуття часу).

Створюємо музичну картину. Озвуч улюбленого казкового героя. Створюємо казку.

Правильне звуковідтворення на барабанах джембе. Основні звуки джембе. Традиційні базові ритми.

3. *Заключна частина.*

Ритмічні загадки. Ритуал-традиція прощання.

Підготовчий клас

№ з/п	Зміст навчального матеріалу	Державні вимоги до рівня загальноосвітньої підготовки учнів
I	Вступні уроки	
	<p>Правила безпеки на уроках з барабанотерапії. Поняття про ритм. Ритм у повсякденному житті. Знайомство з інструментом (барабан). Правила порядку – способи використання та догляд за барабаном. Озвуч свій настрій.</p>	<p><i>Учень/учениця:</i> - знає правила безпеки на уроках з барабанотерапії; - знає правила догляду за інструментом; - знає, що таке ритм; - передає оплесками нескладний ритмічний малюнок; - вчиться передавати свої емоції за допомогою барабана.</p>
II	Ритмо-соціальна складова	
	<p>Природні звуки. Елементи вправ та вправи на відтворення природних звуків (конкретні образи, добре знайомі дітям - поведки звірів, птахів, рух транспорту, діяльність людини). Нетехнічна гра на барабані - як самовираження себе, свого настрою, емоцій страху, радості тощо. Розвиток сенсорно- ритмічної координації. Вправи на переключення(Граємо - стоп. Голосніше-тихіше). Створюємо музичну картину. Озвуч улюбленого казкового героя. Музичні діалоги. Створюємо казку.</p>	<p><i>Учень/учениця:</i> - вчиться відтворювати оточуючі природні звуки - вчиться розпізнавати свої емоції та передавати їх за допомогою гри на барабані - за сигналом вчителя вчиться розпочинати і закінчувати гру; - приймає та намагається передати через гру на барабані образ казкового героя; - узгоджує власні ритмічні дії з колективом (*за допомогою вчителя). - вчиться чекати та слухати гру товаришів, узгоджувати свою гру з колективом, переключатися.</p>
III	Ритмо-здоров'язбережувальна складова	
	<p>Правильне положення тіла, правильна постанова рук. Вправа для зміцнення постави в положенні сидячи «замок на барабані». Вправи для долоньок та пальчиків. Загальнорозвиваючі вправи та ігри пальчиками у рухових й образних діях: вправа «Лелека» (складають лікоть до ліктя і намагаються швидко плескати долонями не відриваючи ліктів один від одного); пальпаторне переміщення пальців по різних частинам тіла та барабану; інші вправи на розгляд вчителя (рухи кистей рук у різних напрямках; відведення та приведення пальців однієї руки й обох одночасно;</p>	<p><i>Учень/учениця:</i> - учень тримає правильну поставу тіла протягом всього заняття; знає та виконує різні ігрові вправи для пальців руки; - виконує найпростіші дихальні вправи; - ритмічно крокує з притупуванням на місці; - виконує рухові вправи для рук і ніг. - за підказкою вчителя змінює рухи відповідно до змін у музичному супроводі;відтворює елементарні вправи на узгодження рухів;</p>

	<p>виокремлення пальців рук; почергове та одночасне стискання в кулак й разтискання пальців рук у відповідності до зміни темпу).</p> <p>Вправи на координацію рухів: одночасні та почергові удари по барабану руками; вправи з прихлопами, притопами, обертами, стрибками.</p> <p>Вправи на дихання(подих весни, осені тощо)</p> <p>Вправи на розслаблення м'язів шиї та тулуба: стріпуючі рухи кистями та предпліччями; розгойдування руками з різних вихідних положень.</p>	<p>- намагається ритмічно переходити з ноги на ногу на рахунок 1,2,3,4;</p> <p>- за підказкою вчителя використовує відомі способи релаксації м'язів шиї та тулуба;</p>
IV	Ритмо-діяльнісністьна складова	
	<p>Знайомство з перкусією.</p> <p>Вправи з перкусією. Відтворення простих ритмічних малюнків.</p> <p>Хенд- мейд- перкусія.</p> <p>Виготовлення шейкерів, барабанчиків тощо з покидькового матеріалу.</p>	<p><i>Учень/учениця:</i></p> <ul style="list-style-type: none"> - має уявлення про перкусійні інструменти на вибір вчителя (*без засвоєння термінології); - повторює їх назви (*за допомогою вчителя); - розрізняє їх за зовнішнім виглядом (*за допомогою вчителя); - розрізняє їх звучання (*за допомогою вчителя); - намагається впізнати інструмент на ілюстрації, фото (*за підказкою вчителя); - слухає звучання інструменту; - розрізняє звучання інструментів (*за допомогою вчителя); - використовує перкусію в процесі відтворення певного ритму; - реагує зміною рухів на зміни у музичному супроводі.
V	Ритмо-мовленнєва складова	
	<p>Ритмічно- мовленнєві ігри.</p> <p>Вправи з промовлянням ритмів голосом.</p> <p>Поєднання пальчикових вправ з мовленнєвим супроводом (протяжне промовляння, речетатив).</p> <p>Ігри зі співами та/або мовленнєвим супроводом.</p>	<p><i>Учень/учениця:</i></p> <ul style="list-style-type: none"> - супроводжує власні рухи мовленням (слова, словосполучення, прості речення); - узгоджує ритмічний малюнок із словами тексту (*за допомогою вчителя);

		- намагається ритмічно, виразно виконувати рухи зі співом, змінюючи їх відповідно до тексту, динамічних змін; - виконує імітаційні вправи.
VI	Заключна частина: Загадки ритмічні. Ритуал прощання	

1-ий клас

№ з/п	Зміст навчального матеріалу	Державні вимоги до рівня загальноосвітньої підготовки учнів
I	Вступні уроки	
	<p>Правила безпеки на уроках з барабанотерапії. Поняття про ритм. Ритм в повсякденному житті. Знайомство з інструментом - барабан. Правила порядку; догляд за інструментом, налаштування тощо. Правила поведінки у барабанному колі. Вправи для зміцнення постави в положенні сидячи «замок на барабані». Озвуч свій настрій.</p>	<p><i>Учень/учениця:</i> - знає правила безпеки на уроках з барабанотерапії; - знає правила ухода за інструментом; - знає, що таке ритм; - передає оплесками нескладний ритмічний малюнок; - вчиться передавати свої емоції за допомогою барабана - знає, як виражальні засоби гри на барабані впливають на ритмічну структуру; - визначає темп і характер гри</p>
II	Ритмо-соціальна складова	
	<p>Природні звуки. Елементи вправ та вправи на відтворення природних звуків(конкретні образи, добре знайомі дітям - повадки звірів, птахів, рух транспорту, діяльність людини). Нетехнічна гра на барабані — як самовираження себе, свого настрою, емоцій страху, радості тощо Розвиток сенсорно- ритмічної координації. Вправи на переключення(«Граємо-стоп»; «Голосніше-тихіше»). Створюємо музичну замальовку. Озвуч улюбленого казкового героя. Музичні діалоги. Створюємо всім колективом казку.</p>	<p><i>Учень/учениця:</i> - імпровізує рухи, що передають образ тварин, птахів тощо; - вчиться розпізнавати свої емоції та передавати їх за допомогою гри на барабані; - за сигналом вчителя вчиться розпочинати і закінчувати гру; - приймає та намагається передати через гру на барабані образ казкового героя; - узгоджує власні ритмічні дії з колективом (*за допомогою вчителя); - вчиться чекати та слухати гру товаришів, узгоджувати свою гру з колективом, переключатися; - координує власне мовлення із ритмічними рухами.</p>
III	Ритмо-здоров'язбережувальна складова	

	<p>Виконання почергових барабанних ударів руками в різному темпі. Правильне положення тіла, правильна постанова рук.</p> <p>Вправи для долоньок та пальчиків. Загальнорозвиваючі вправи та ігри пальчиками у рухових й образних діях: Вправи - лелека(складають лікоть до ліктя і намагаються швидко плескати долонями не відриваючи ліктів один від одного)</p> <ul style="list-style-type: none"> - пальпаторне переміщення пальців по різним частинам тіла та барабану - Інші вправи на погляд вчителя (рухи кистей рук у різних напрямках. Відведення та приведення пальців однієї руки й обох одночасно. Видокремлення пальців рук. Почергове та одночасне стискання в кулак й разтискання пальців рук у відповідності до зміни темпу) <p>Вправи на координацію рухів: Одночасні та почергові удари по барабану руками. Вправи з прихлопами, притопами, обертами, стрибками.</p> <p>Вправи на дихання Вправи на розслаблення м'язів шиї та тулуба: Стріпуючі рухи кистями та предпліччями. Розгойдування руками з різних вихідних положень.</p>	<p><i>Учень/учениця:</i></p> <ul style="list-style-type: none"> - виконує в різному темпі ритмічні рухи руками та ногами; - вміє виконувати прості барабанні удари під час ходьби з ноги на ногу ; - орієнтується на площині барабана- знає розрізняє удари посередені та краю барабана, координує власні рухи з заданим темпоритмом; - знає та виконує різні ігрові вправи для пальців руки; - виконує найпростіші дихальні вправи; -- ритмічно крокує з притупуванням на місці; - виконує рухові вправи для рук і ніг. - за підказкою вчителя відтворює елементарні вправи на узгодження рухів; -намагається ритмічно переходити з ноги на ногу на рахунок 1,2,3,4 з стрибком на той чи інший рахунок; - за підказкою вчителя використовує відомі способи релаксації м'язів шиї та тулуба.
IV	Ритмо-діяльнісна складова	

	<p>Вправи з перкусією. Відтворення простих ритмічних малюнків за допомогою 2-3 видів(шейкери, мара каси, бубон або тамбурін).</p> <p>Хенд- мейд- перкусія. Виготовлення шейкерів та схожих інструментів з бросового матеріалу.</p> <p>Плескання у долоні та відстукування ногою під час ритмічного підрахунку, під час пауз, тільки на 1.</p>	<p><i>Учень/учениця:</i></p> <ul style="list-style-type: none"> - має уявлення про різні музичні інструменти (*без розрізняє і називає перкусійні інструменти (*за допомогою вчителя); - слухає звучання інструменту (під контролем вчителя); формування уваги, пам'яті, мислення в процесі вивчення музичних інструментів; -активного словника в процесі вивчення назв інструментів, їх якості та властивостей; - передає ритмічний малюнок -за словесною інструкцією вчителя виконує ігрові ритмічні завдання на музичному інструменті - розпочинає та закінчує рух одночасно із початком/закінченням гри колективу та вчасно його змінювати відповідно до змісту гри.
V	Ритмо-мовленнєва складова	
	<p>Загальнорозвиваючі вправи та пальчикові ігри в рухових і образних діях, з віршами та речитативами.</p> <p>Мовленнєвий супровід власної рухової ритмічної дії (промовляння віршів, потішок тощо).Ритмічні рухи відповідно до різного характеру музичного твору, динаміки (голосно, тихо), регістрів (високий, низький).</p> <p>Імітаційні вправи та ігри, що побудовані на основі конкретних наслідувальних образів, добре знайомих дітям (звички звірів, птахів, рух транспорту, діяльність людини) та у відповідності до певного емоційного і динамічного характеру музичного твору.</p> <p>Ігри зі співом або мовленнєвим супроводом.</p>	<p><i>Учень/учениця:</i></p> <ul style="list-style-type: none"> - супроводжує власні рухові ритмічні дії мовленням; -змінює рухи відповідно до контрастного характеру ігрової дії; - відтворює образно-ігрові дії відповідно до змісту пісні, вірша; - супроводжує музичні ігри співом та мовленням.
VI	Заклучна частина: Загадки ритмічні. Ритуал прощання	

2-ий клас
(34 год., 1 год. на тиждень)

№ з/п	Зміст навчального матеріалу	Державні вимоги до рівня загальноосвітньої підготовки учнів
I	Вступні уроки	
	<p>Правила безпеки на уроках з барабанотерапії. Поняття про ритм. Ритм в повсякденному житті. Знайомство з інструментом - барабан. Правила порядку – піклування за барабаном. Правила поведінки у барабанному колі. Вправи для зміцнення постави в положенні сидячи «замок на барабані».</p> <p>Озвуч свій настрій</p>	<p><i>Учень/учениця:</i> - дотримується правил поведінки у барабанному та безпеки на уроках з барабанотерапії; - використовує правила ухода за інструментом; - передає оплесками нескладний ритмічний малюнок; - передає свої контрастні емоції за допомогою барабана - знає, як виражальні засоби гри на барабані впливають на ритмічну структуру; - визначає темп і характер гри.</p>
II	Ритмо-соціальна складова	
	<p>Природні звуки. Елементи вправ та вправи на відтворення природних звуків (конкретні образи, добре знайомі дітям - повадки звірів, птахів, рух транспорту, діяльність людини). Нетехнічна гра на барабані — як самовираження себе, свого настрою, емоцій страху, радості тощо Розвиток сенсорно- ритмічної координації. Вправи на переключення (Граємо- стоп. Голосніше-тихіше.) Створюємо музичну картину. Озвуч улюбленого казкового героя. Музичні діалоги. Створюємо казку індивідуально та в групі. Комплекси загальнорозвиваючих вправ з урахуванням рівня психомоторного розвитку.</p>	<p><i>Учень/учениця:</i> <i>За командою вчителя:</i> - знає та самостійно застосовує комплекси загальнорозвиваючих вправ; - намагається чітко виконувати вправи з предметами; - виконує вправи під музику у заданому темпі; - використовує відомі способи релаксації м'язів шиї та тулуба; - виконує дихальні вправи; - застосовує елементи техніки самомасажу.</p>
III	Ритмо-здоров'язбережувальна складова	
	<p>Прискорення та уповільнення рухів відповідно до зміни темпу мелодії музичного супроводу. Виконання у заданому темпі під час звучання та після припинення музики Продолжительность однієї групової вправи подовжується до</p>	<p><i>Учень/учениця:</i> - з допомогою вчителя здійснює тактування ритму; - вправи барабанних ударів по зразку виконують у парах із словесною інструкцією вчителя;</p>

	<p>3 хвилин диригування - тактування згідно музичного розміру 2/4.</p> <p>Вправи на розслаблення м'язів шиї та тулуба, рук тощо</p> <p>Струшування кистю (відкидання води з пальців, імітація руху листя під час вітру)</p>	<ul style="list-style-type: none"> - тримає груповий ритм впродовж 3хвилин; - за словесною інструкцією вчителя диригує-тактую згідно музичного розміру 2/4; - використовує відомі вправи на розслаблення м'язів; - вміє відчувати напруження та розслаблення м'язів відповідних частин тіла.
IV	Ритмо-діяльнісна складова	
	<p>Загальнорозвиваючі вправи та пальчикова гімнастика на основі рухових і образних дій, з віршами та речитативами.</p> <p>Знайомство з метрономом. Вправи з метрономом («Один удар» тощо)</p> <p>Вправи з перкусією. Відтворення простих ритмічних малюнків за допомогою 2-3 видів(шейкери, маракаси, бубон або тамбурін)..</p> <p>Хенд- мейд- перкусія. Виготовлення шейкерів та схожих інструментів з бросового матеріалу.</p> <p>Плескання у долоні та відстукування ногою під час ритмічного підрахунку, під час пауз.</p>	<p><i>Учень/учениця:</i></p> <ul style="list-style-type: none"> - виконує ігрові та гімнастичні вправи для пальців та кистей рук; -намагається узгодити свій ритмічний малюнок з ритмом метронома(за словесною інструкцією вчителя); - виконує ритмічні вправи на перкусійних інструментах; - змінює рухи відповідно до змін у музичному супроводі; - розрізняє звучання двох різних музичних інструментів (барабана та перкусії).
V	Ритмо-мовленнєва складова	
	<p>Виконання барабанних ударів у відповідності до характеру музики, динаміки (голосно, помірно, тихо), регістру (високий, середній, низький). Вправи на самостійне розрізнення темпових, динамічних і мелодійних змін у музичному творі та способи їх рухового відтворення.</p> <p>Емоційна передача у рухах ігрових образів та змісту пісень.</p> <p>Самостійне створення образу.</p> <p>Ігри зі співами та моленним супроводом. Інсценування знайомих пісень. Відтворення ритмічного малюнка мелодії, що звучить за допомогою оплесків.</p> <p>Загальнорозвиваючі вправи та пальчикові ігри в рухових і образних діях, з віршами та речитативами.</p>	<p><i>Учень/учениця:</i></p> <ul style="list-style-type: none"> - здійснює мовленнєвий супровід власної рухової діяльності; самостійно розрізняє темпові, динамічні та мелодійні зміни у музичному творі; - вміє відтворювати особливості образу; - емоційно передає у рухах ігровий образ; - відтворює оплесками ритмічний малюнок мелодії. проявляє творчу самостійність, артистичність.
VI	Заключна частина: Загадки ритмічні. Ритуал прощання	

3-ий клас

№ з/п	Зміст навчального матеріалу	Державні вимоги до рівня загальноосвітньої підготовки учнів
I	Вступні уроки	
	<p>Правила безпеки на уроках з барабанотерапії. Правила порядку – піклування за барабаном. Правила поведінки у барабанному колі.</p> <p>Звуки, які можеш створювати ти.</p> <p>Знайомство з правильним технічним виконанням основних звуків барабана. (Бас, тон, слеп) Знайомство з історією виникнення джембе.</p> <p>Розповідь про себе</p> <p>Ознайомлення з музичними розмірами.</p> <p>Поняття про темп, ритм руху та музики.</p> <p>Рухові комбінації у різноманітних ритмі та темпі.</p>	<p><i>Учень/учениця:</i></p> <ul style="list-style-type: none"> - знає та дотримується правил безпечної поведінки на уроці та правил барабанного кола; - намагається правильно виконувати основні звуки барабана; - ознайомлений з історією виникнення барабана джембе; - ознайомлений з музичними розмірами; - визначає темп і характер музики.
II	Ритмо-соціальна складова	
	<p>Природні звуки. Елементи вправ та вправи на відтворення природних звуків (конкретні образи, добре знайомі дітям - повадки звірів, птахів, рух транспорту, діяльність людини).</p> <p>Нетехнічна гра на барабані — як самовираження себе, свого настрою, емоцій страху, радості тощо</p> <p>Розвиток сенсорно- ритмічної координації. Вправи на переключення (Граємо- стоп. Голосніше-тихіше.) Створюємо музичну картину. Озвуч улюбленого казкового героя. Музичні діалоги. Створюємо казку індивідуально та в групі.</p> <p>Комплекси загальнорозвиваючих вправ з урахуванням рівня психомоторного розвитку.</p> <p>Перенесення ваги тіла з ноги на ногу, з боку в бік.</p> <p>Посегментне розслаблення м'язів рук під рахунок 1, 2, 3. Вільне розгойдування руками під час повороту тулуба. Розслаблення рук, шиї, тулуба в положенні сидячи.</p> <p>Дихальні вправи в імітаційних і образних діях.</p>	<p><i>Учень/учениця:</i></p> <ul style="list-style-type: none"> - за командою вчителя виконує загальнорозвиваючі вправи у заданому ритмі та темпі; - самостійно займає різні вихідні положення та виконує комбіновані вправи; - знає основні позиції та здійснює рухові дії у вправах з предметами; - уміє керувати ритмічним рухом м'язів всього тіла; - адекватно сприймає оцінку вчителя, учнів; - виконує дихальні вправи в імітаційних і образних діях; - використовує відомі способи релаксації м'язів шиї та тулуба;

III	Ритмо-здоров'язбережувальна складова	
	<p>Вправи для зміцнення постави в положенні сидячи «замок на барабані».</p> <p>Вправи на постанову рук</p> <p>Ігри на розвиток зорового і слухового сприймання. Спеціальні вправи на узгодження рухів з музикою. Способи поєднання ритмічного малюнка (ритмічна ходьба з акцентом на рахунок 1, на рахунок 2, 3, (із оплесками, стрибками)). Плескання у долоні та тупання ногою на сильну частку такту дводольного і тридольного музичного розміру.</p> <p>Диригування - тактування згідно музичного розміру 3/4.</p> <p>Самостійне складання простих ритмічних замальовок.</p>	<p><i>Учень/учениця:</i></p> <ul style="list-style-type: none"> - самостійно здійснює тактування ритму; - самостійно виконують вправи барабаних ударів по зразку; - тримає груповий ритм впродовж 5хвилин; - за словесною інструкцією вчителя диригує-тактує згідно музичного розміру 3/4; - використовує відомі вправи на розслаблення м'язів; - вміє відчувати напруження та розслаблення м'язів відповідних частин тіла; - намагається утримувати рівновагу під час виконання вправ на координацію рухів; - виконує вправи шиккування тп перешиковування; - орієнтується на площині, зберігає потрібну відстань, координує власні рухи з музичним супроводом.
IV	Ритмо-діяльнісна складова	
	<p>Загальнорозвиваючі вправи та пальчикова гімнастика в рухових і образних діях, з віршами та речитативами.</p> <p>Вправи з перкусією. Розширене знайомство з перкусійними інструментами(5-6 видів)</p> <p>Вправи з метрономом(«Один удар», «Трійки» тощо) Вправи на музичну увагу.</p> <p>Знайомство з традиційними базовими ритмами на джембе. Ритм ку-ку та 1 ритм – доповнення.</p> <p>Розучування нескладних мелодій. Виконання різних ритмів на барабані та перкусії.</p>	<p><i>Учень/учениця:</i></p> <ul style="list-style-type: none"> - супроводжує віршиками виконання пальчикових вправ; - самостійно узгоджує свій ритмічний малюнок з ритмом метронома; - виконує ритмічні вправи на знайомих і нових перкусійних інструментах; -Знає і використовує назви 2-3 видів перкусійних інструментів; -Ознайомлений з 5-6 видами перкусії без запам'ятовування назв; - знає та творчо застосовує способи поєднання ритмічного малюнка; - здійснює тактування відповідного музичного розміру; - самостійно складає прості ритмічні замальовки; - намагається за словесною інструкцією вчителя грати ритм ку-ку, та 1 ритм- доповнення.
V	Ритмо-мовленнева складова	

	<p>Виконання барабанних ударів у відповідності до характеру музики, динаміки (голосно, помірно, тихо), регістру (високий, середній, низький). Вправи на самостійне розрізнення темпових, динамічних і мелодійних змін у музичному творі та способи їх рухового відтворення.</p> <p>Емоційна передача у рухах ігрових образів та змісту пісень. Самостійне створення образу.</p> <p>Ігри зі співами та мовленнєвим супроводом. Інценування знайомих пісень. Відтворення ритмічного малюнка мелодії, що звучить за допомогою оплесків.</p> <p>Загальнорозвиваючі вправи та пальчикові ігри в рухових і образних діях, з віршами та речитативами.</p> <p>Образне обігрування під час інценування пісень, сюжету музичної розповіді, казки. Рольова імпровізація. Рухливі ігри зі співом та мовленнєвим супроводом.</p>	<p><i>Учень/учениця:</i></p> <ul style="list-style-type: none"> - виконує рухи різної модальності; - координує власне мовлення із ритмічними рухами; - вміє ходити, одночасно проказуючи слова, плескаючи у долоні; - проявляє творчу самостійність, артистичність під час імпровізації; - супроводжує рухливі ігри співом, ритмічним мовленням.
VI	Заключна частина: Загадки ритмічні. Ритуал прощання.	

4-ий клас

№ з/п	Зміст навчального матеріалу	Державні вимоги до рівня загальноосвітньої підготовки учнів
I	Вступні уроки	
	<p>Правила безпечної поведінки на уроці і барабанному колі.</p> <p>Історія джембе в легендах. Історія деяких ритмів.</p> <p>Систематизація знань із барабанотерапії та перкусії.</p>	<p><i>Учень/учениця:</i></p> <ul style="list-style-type: none"> - знає та дотримується правил безпечної поведінки на уроці і барабанному колі. - знає історію виникнення джембе - знати, як виражальні засоби музики впливають на ритмічну структуру танцювального руху. - Визначати темп і характер гри на барабані, перкусії, музиці.
II	Ритмо-соціальна складова	
	<p>Нетехнічна гра на барабані — як самовираження себе, свого настрою, емоцій страху, радості тощо. Ігри на комунікацію між учнями.</p>	<p><i>Учень/учениця:</i></p> <ul style="list-style-type: none"> - виконує правила уходу за барабаном;

	<p>Розвиток сенсорно- ритмічної координації. Вправи на переключення(Граємо- стоп. Голосніше-повільніше-тихіше.) Створюємо музичну картину. Озвуч улюбленого казкового героя. Музичні діалоги. Створюємо казку індивідуально та в групі.</p> <p>Комплекси загальнорозвиваючих вправ з урахуванням рівня психомоторного розвиткуСамостійне складання ритмічних замальовок (етюдів) у поєднанні з плесканням та притупуванням, а також з використанням предметів перкусії та барабану.</p>	<ul style="list-style-type: none"> - самостійно складання ритмічні замальовки та виконує їх у відповідності до ритму колективу, вчителя чи напарника; - реагує на напруження та розслаблення м'язів відповідних частин тіла; - намагається керувати ритмічним рухом м'язів всього тіла.
III	Ритмо-здоров'язбережувальна складова	
	<p>Спеціальні вправи на узгодження рухів з музикою. Способи поєднання ритмічного малюнка (ритмічна ходьба з акцентом на рахунок 1, на рахунок 2, 3 (із оплесками, стрибками та обертами). Плескання у долоні та тупання ногою з акцентом на сильну частку такту дводольного й тридольного музичного розміру. Ігри на розвиток зорового і слухового сприймання.</p> <p>диригування - тактування згідно музичного розміру 4/4.</p> <p>Вправи для зміцнення постави в положенні сидячи «замок на барабані».</p> <p>Вправи на постанову рук. Тримає ритм 5хв.</p> <p>Дихальні вправи в імітаційних та образних діях: затримка дихання, проговорювання, піднімання та опускання рук.</p>	<p><i>Учень/учениця:</i></p> <ul style="list-style-type: none"> - правильно та швидко знаходить потрібний темп гри у відповідності з характером та побудовою музичного уривка; - вміє тактувати; - вміє утримувати рівновагу під час виконання вправ на координацію рухів; - координує власні рухи з музичним супроводом. - уміє ходити, одночасно промовляючи слова, плескаючи у долоні; - самостійно тримає ритм впродовж 5хв - аналізує результат дихальних вправ під час розслаблення.
IV	Ритмо-діяльніснисна складова	
	<p>Загальнорозвиваючі вправи та пальчикові ігри (пальчиковий театр) в рухових і образних діях за сюжетами знайомих казок та оповідань</p> <p>Вправи з перкусією. Розширене знайомство з перкусійними інструментами(6-8видів видів)</p> <p>Вправи з метрономом(«Один удар», «Трійки» тощо) Вправи на музичну увагу.</p> <p>Знайомство з традиційними базовими ритмами на джембе, а також із зв'язкою «збівка» , яка звучить до і після любого ритму. Ритм ку-ку та ритм – доповнення.</p>	<p><i>Учень/учениця:</i></p> <ul style="list-style-type: none"> - виконує основні вправи розвитку для дрібної моторики; - співвідносить мізичний темп з плавністю власних рухів, інтонацією; - виконує ритмічні вправи на музичних інструментах; - адекватно сприймає оцінку вчителя, учнів. - самостійно грає ритм ку-ку та ритм-доповнення 1; - ознайомлений та намагається грати із «збивкою» «ку-ку» та інші ритми.

	Виконання нескладних вправ з перкусійними інструментами і барабаном, вправи на відтворення знайомих ритмів Визначення знайомої пісні за заданим мелодійним ритмом.	
V	Ритмо-мовленнєва складова	
	<p>Вправи на самостійне рухове відтворення ритмічної замальовки (етюду), визначення акценту (сильної долі), темпових та динамічних змін у музичному творі.</p> <p>Зміна руху відповідно до зміни частин, музичних фраз, малоконтрастних частин музичного твору.</p> <p>Вправи з формування вміння розпочинати рухові дії після вступу мелодії або «збівки». Розучування та вигадкування нових варіантів ігор, елементів танцювальних рухів, їх комбінування.</p> <p>Ігри зі співами, мовленнєвим супроводом.</p> <p>Інсценування музичних казок, пісень.</p>	<p><i>Учень/учениця:</i></p> <ul style="list-style-type: none"> - узгоджує свої гри на барабані з речитативом та рухами; уміє виразно передавати рухами характер музики, ігрові образи; - координує власне мовлення із ритмічними рухами; - передає рухами яскраво виражені ритмічні акценти; - реагує на темпові зміни музичного твору; - координує власні рухи з музичним супроводом; - інсценує невеликі музичні казки, пісні.
VI	Заключна частина. Загадки ритмічні. Ритуал прощання	